

Τι πρέπει να ξέρουν Έλληνες επιχειρηματίες που κάνουν κινήσεις εξωστρέφειας

Επενδυτικές ευκαιρίες σε Τουρκία και Βραζιλία

Εις αρχές της περασμένης δεκαετίας, την ώρα που η Ελλάδα ευημερούσε, οι οικονομίες της Βραζιλίας και της Τουρκίας δοκιμάζονταν σκληρά. Το ΔΝΤ επέβαλε προγράμματα αναδιάρθρωσης και τα πρώτα χρόνια της νέας χιλιετίας ήταν πολύ δύσκολα για τις δύο χώρες. Σήμερα, η εικόνα έχει αντιστραφεί πλήρως. Βραζιλία και Τουρκία είναι από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες οικονομίες, ενώ αμφότερες ανήκουν στο G20, το γκρουπ των 20 μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του **Alliott Group**, η Βραζιλία αποτελεί τη μεγαλύτερη εθνική οικονομία της Λατινικής Αμερικής και την έκτη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως (τις προηγούμενες εβδομάδες έπεσε στην 7η θέση), σύμφωνα με τα στοιχεία του **Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου**.

Η μελέτη λοιπόν δείχνει ότι ο δείκτης ανεργίας στη Βραζιλία έφθασε το 5,8%, σύμφωνα με το **Ινστιτούτο IBGE**, συνεχίζοντας την πτωτική πορεία των τελευταίων χρόνων. Τα διεθνή αποθεματικά της Βραζιλίας ξεπερνούν τα 370 δισεκατομμύρια Ρεάλ, ενώ η χώρα συνεχίζει να προσελκύει σημαντικές επενδύσεις από το εξωτερικό. Συγκεκριμένα, οι άμεσες επενδύσεις εξωτερικού αντιστοιχούν πε-

Βραζιλία και Τουρκία είναι από τις πιο γρήγορα αναπτυσσόμενες οικονομίες, ενώ αμφότερες ανήκουν στο G20, το γκρουπ των 20 μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου

ρίπου στο 2,44% του ΑΕΠ της.

Η Τουρκία, στις αρχές του 2001, γνώρισε την τρίτη και βαθύτερη οικονομική

κρίση της σε διάστημα μόλις δεκαπέντε μηνών. Από τότε μέχρι σήμερα οι ρυθμοί ανάπτυξης που γνώρισε αγγίζουν

επίπεδα... Κίνας. Συγκεκριμένα, μόνο τη διετία 2010-2011 η τουρκική οικονομία αναπτύχθηκε κατά 8,9% και 8,8% αντίστοιχα, έχοντας προσηπέρσει τον σκόπελο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 σχεδόν ανώδυνα.

Τα τελευταία δύο χρόνια η αμνημονιακή της οικονομίας της έχει κατεβάσει σημαντικά ρυθμούς (μόλις 2,2% ανάπτυξη το 2012), εξαιτίας της κρίσης χρέους που πλήττει τις χώρες της ΕΕ (κύριο εισαγωγέα των τουρκικών εξαγωγών), η οποία την επηρεάζει άμεσα. Παρ' όλα αυτά, οι στόχοι της κυβέρνησής της παραμένουν αρκετά υψηλοί. Η τουρκική οικονομία αυτή τη στιγμή κατατάσσεται στην 17η θέση παγκοσμίως βάσει του ΑΕΠ της, η φιλοδοξία του οικονομικού επιτελείου ωστόσο είναι να συγκαταλέγεται στις 10 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου μέχρι το 2023. Οικονομικοί αναλυτές πιστεύουν ότι αν βγει από την ευρωπαϊκή κρίση χωρίς να «βραχεί», ο στόχος είναι απόλυτα εφικτός.

Βραζιλία και Τουρκία, εκτός από οικονομικά μοντέλα προς μίμηση, αποτελούν και χρυσή ευκαιρία για επενδύσεις από τους Έλληνες επιχειρηματίες που στρέφονται στην εξωστρέφεια για να επιβιώσουν και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους.

Κίμων Πάτκας, πρόεδρος του Ελληνοβραζιλιανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου

«Απαραίτητη η ενσωμάτωση στη βραζιλιανική οικονομία»

Το εξαγωγικό εμπόριο της Ελλάδας στη χώρα της Λατινικής Αμερικής άγγιξε τα 31,6 εκατομμύρια ευρώ το 2012, σύμφωνα με τα στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων (ΠΣΕ). Οι Έλληνες επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στη Βραζιλία, όμως, αντιμετωπίζουν διάφορες δυσκολίες, οι οποίες πηγάζουν από την απόσταση, τη διαφορά κουλτούρας και νομίσματος, καθώς και την ελλιπή προς το παρόν ανάπτυξη διακρατικών σχέσεων. Το νεοσύστατο Ελληνοβραζιλιανικό Εμπορικό Επιμελητήριο αναλαμβάνει την αποστολή να τους κατευθύνει και να τους βοηθήσει. Ο πρόεδρος του κ. Κίμων Πάτκας μιλάει στο «Κ» για τις ευκαιρίες, αλλά και τις προκλήσεις που παρουσιάζει η δυναμικά αναπτυσσόμενη οικονομία της Βραζιλίας.

► **Εχει αυξηθεί το ενδιαφέρον των Ελλήνων επενδυτών για την αγορά της Βραζιλίας σε σχέση με το παρελθόν; Είναι η Βραζιλία λύση που ψάχνουν;**

Η Βραζιλία είναι πλέον η 5η μεγαλύτε-

ρη οικονομία του κόσμου και η πλέον αντιπροσωπευτική των G20. Οι Έλληνες επενδυτές και επιχειρηματίες ως πολίτες του κόσμου παρακολουθούν τις εξελίξεις στο παγκόσμιο σκηνικό και φροντίζουν να καινοτομούν. Οπότε με ασφάλεια μπορώ να απαντήσω θετικά στο ερώτημά σας. Ναι, οι Έλληνες επιχειρηματίες έχουν αυξημένο ενδιαφέρον για την αγορά της Βραζιλίας.

Παρά ταύτα, για το εάν η Βραζιλία είναι η λύση που ψάχνουν οφείλουμε να λάβουμε υπόψη μας αρκετούς παράγοντες βιωσιμότητας. Η Βραζιλία είναι μία χώρα μεγάλη με πολλές εσωτερικές διαφοροποιήσεις, όπως κάθε εκτεταμένη ομοσπονδία. Δεν είναι τυχαία η δόμηση του οικονομικού μπλοκ BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότιος Αφρική).

Ο Έλληνας επενδυτής και επιχειρηματίας μπορεί να αξιολογήσει την εκάστοτε πολιτεία ή τοπική αγορά της Βραζιλίας σε σχέση με τους πόρους του, τη στρατηγική του και τα ανταγωνιστικά του πλεονεκτήματα που θα δελεάσουν τον Βραζι-

λιάνο σύνεταίρο, συνεργάτη, πελάτη ώστε να του προετοιμάσει το έδαφος, να του ανοίξει την αγορά προκειμένου να πραγματοποιήσει μία επιτυχή, βιώσιμη και μακροπρόθεσμη είσοδο και εγκατάσταση.

► **Πιστεύετε ότι η Βραζιλία αποτελεί πρόσφορο έδαφος για τη δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων;**

Βρίσκομαι και δραστηριοποιούμαι στη Βραζιλία τα τελευταία 6 χρόνια. Εφίσατα χωρίς ιδιαίτερους εταιρικούς πόρους ή οργανική δομή, όμως με την αποφασιστικότητα να μείνω και να επιτύχω. Η απάντησή μου είναι επίσης θετική. Ναι, η Βραζιλία είναι πρόσφορο έδαφος για τη δραστηριοποίηση ελληνικών επιχειρήσεων αλλά εκείνων που έρχονται για να ενσωματωθούν, να αποτελέσουν δομικό μέρος της βραζιλιανικής οικονομίας. Διπλαδιά που έρχονται για να μείνουν. Στη σύντομη εμπειρία μου στη Βραζιλία έχω δει την απόρριψη μικρών εμπορικών εταιρειών μέχρι και μεγάλων

Παναγιώτης Κουτσίκος, πρόεδρος του Ελληνοτουρκικού Εμπορικού Επιμελητηρίου «Η Τουρκία, πρόσφορο έδαφος για ελληνικές επιχειρήσεις»

Η γειτνίαση, καθώς και ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας, καθιστούν την Τουρκία έναν από τους ελκυστικότερους προορισμούς για τις ελληνικές επενδύσεις. Το συνολικό εμπόριο μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας διαμορφώθηκε στα 4,5 δισεκατομμύρια ευρώ την περασμένη χρονιά, ενώ οι συνολικές επενδύσεις των ελληνικών εταιρειών στην Τουρκία ξεπέρασαν τα 6,7 δισεκατομμύρια ευρώ.

Ο πρόεδρος του Ελληνοτουρκικού Εμπορικού Επιμελητηρίου (ΕΤΕΕ) κ. Παναγιώτης Κουτσίκος εξηγεί στο «Κ» τους λόγους που καθιστούν την τουρκική αγορά ελκυστική για τα ελληνικά προϊόντα.

► Τελευταία, αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις αναζητούν διέξοδο από την κρίση κοιτάζοντας προς το εξωτερικό. Είναι η Τουρκία η λύση που ψάχνουν;

Σαφώς. Πιστεύω ότι η Τουρκία αποτελεί πρόσφορο έδαφος για τη δραστηριοποίηση ελληνικών επιχειρήσεων για πολλούς λόγους. Αναφέρω χαρακτηριστικά: α) Η Τουρκία είναι μία αγορά 75 εκατομμυρίων με συνεχή ανάπτυξη τα τελευταία 10 χρόνια και με πολύ μεγάλες καταναλώσεις, β) είμαστε γειτονική χώρα με πολύ μικρό κόστος μεταφοράς, γ) το επίπεδο των

μισθών στην Τουρκία είναι τέτοιο που μπορεί να απορροφήσει ελληνικά προϊόντα.

Επίσης, στον χώρο των επενδύσεων, οι ελληνικές επιχειρήσεις επενδύουν στην Τουρκία λόγω μεγέθους αγοράς, ενώ και το κόστος του προσωπικού είναι χαμηλότερο από την Ελλάδα.

► Μπορούν να σταθούν τα ελληνικά προϊόντα στην τουρκική αγορά; Τα ελληνικά προϊόντα στέκονται στη Τουρκία και αυτό αποδεικνύεται από το σύνολο των εξαγωγών που είχαμε το 2012, που έφτασαν περίπου τα 2 δισεκατομμύρια ευρώ.

► Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να ξεκινήσει κάποιος μία επιχείρηση στη γειτονική χώρα; Οι τουρκικές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων έφτασαν τις 430 το 2012, με την πλειοψηφία τους να βρίσκεται στην περιοχή της Κωνσταντι-

νούπολης (75%), η οποία αποτελεί και το οικονομικό κέντρο της χώρας. Ταυτόχρονα, οι εξαγωγές της χώρας μας προς την Τουρκία καλύπτουν περίπου 20 εμπορικούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένων των ορυκτών - λαδίων - καυσίμων, το βαμβάκι, τις πλαστικές ύλες, τον άργιλο και προϊόντα του, τις ηλεκτρικές μηχανές, τον χαλκό και υποπροϊόντα του κ.ά.

Να σημειώσω επίσης ότι μέσα στο 2012 το ΕΤΕΕ πραγματοποίησε 16 επιχειρηματικές αποστολές Ελλήνων επιχειρηματιών στην Τουρκία, καλύπτοντας το σύνολο σχεδόν των τομέων της οικονομίας. Στις αποστολές συμμετείχαν περίπου 750 Έλληνες επιχειρηματίες, η πλειονότητα των οποίων ξεκίνησε συνεργασίες με αντίστοιχες τουρκικές επιχειρήσεις. Αντίστοιχα, για τη χρονιά που διανύουμε έχουν προγραμματιστεί 14 επιχειρηματικές αποστολές με τον ίδιο σκοπό.

βιομηχανικών πολυεθνικών στη βάση που ανέφερα, αλλά από την άλλη πλευρά την επικερδή εγκατάσταση και λειτουργία άλλων που ένωσαν δυνάμεις και εντάχθηκαν στη βραζιλιανή αγορά ως μέρος της ανάπτυξης της. Η αγορά δεν ανταποκρίνεται θετικά στην ευκαιριακή αγοραπωλησία προϊόντων και υπηρεσιών, διότι αναζητεί σταθερότητα στην ανάπτυξη της. Θα έλεγα ότι η ιστορική μετανάστευση των Γερμανών, Ολλανδών, Ιταλών και Ιαπώνων δημιούργησαν μία εργασιακή και συναλλακτική κουλτούρα οικογένειας που ζητεί πίστη, αφοσίωση και νοοτροπία παραγωγής πραγματικών οικονομικών αξιών.

► Τα ελληνικά προϊόντα μπορούν να σταθούν σε μία μεγάλη και ανταγωνιστική αγορά όπως είναι η βραζιλιανική;

Τα ελληνικά προϊόντα υποφέρουν από μία χρόνια πάθηση, την αδιαφορία των επιχειρηματιών και του κράτους να δημιουργήσει διεθνή φήμη, αναγνωρισιμότητα ονομασίας προέλευσης, το γνωστό στην αγγλική Branding σε μορφή Made in Greece. Ως Έλληνες επιχειρηματίες και παραγωγοί είτε αγροτικών προϊόντων, είτε προϊόντων τεχνολογίας, είτε τραπεζοασφαλιστικών και τουριστικών υπηρεσιών ακόμη και των διεθνών με-

ταφορών με την ναυτιλία μας, αρκούμαστε παραδοσιακά στο να διαθέτουμε, δι, έχουμε σε τρίτα μέρη τα οποία θα αναλάβουν την εμπορική εκμετάλλευση, θα ρισκάρουν, θα κερδίσουν και θα ελέγξουν τη διεθνή αγορά.

Στη βραζιλιανή αγορά ισχύει το ίδιο διεθνές φαινόμενο, αλλά ο Βραζιλιάνος επιχειρηματίας ο οποίος πλέον πιστεύει και επενδύει στο προϊόν και την υπηρεσία που πραγματεύεται, με τον τρόπο του απαιτεί από τον στρατηγικό του προμηθευτή την ίδια στάση. Οι Έλληνες επιχειρηματίες οι οποίοι θα πιστέψουν στο προϊόν τους έχουν την ευκαιρία να σταθούν στη βραζιλιανή αγορά με το ελληνικό προϊόν. Εάν όλοι, ο Βραζιλιάνος θα συνεχίσει να το απολαμβάνει ως ιταλικό, ολλανδικό, ισπανικό, ελβετικό, γαλλικό κτλ. Το αρνητικό αντίκτυπο επηρεάζει και την ελληνική οικονομία η οποία παρουσιάζεται ως ανύπαρκτη στην Ευρώπη και τη Βραζιλία. Οφείλουμε ως Έλληνες επιχειρηματίες να αξιολογήσουμε καλύτερα τη θέση μας.

► Ποια ελληνικά προϊόντα-υπηρεσίες θα μπορούσαν πράγματι να πρωταγωνιστούν στην αγορά της Βραζιλίας; Η Βραζιλία αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς με αποτέλεσμα η οικονομική της ανάπτυξη να μην συμβαδίζει με την

ανάπτυξη των δομών της, του ανθρωπίνου δυναμικού, του πολιτισμού των πόλεων και των υπηρεσιών προς την ανερχόμενη μεσαία τάξη. Ο Βραζιλιάνος πολίτης προσαρμόζεται γρήγορα, ταξιδεύει, συγκρίνει και αναζητεί την πρόοδο, αλλά χρειάζεται τη βοήθεια, εμπειρία και τεχνολογία του ανεπτυγμένου κόσμου. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα που είχε κατακτήσει την 26η θέση ως πλέον αναπτυγμένη χώρα με κύρια ραχοκοκαλιά τη μεσαία τάξη, μπορεί να μοιραστεί και να βοηθήσει τη βραζιλιανή αγορά να αναπτυχθεί ειρηνικά, αρμονικά και με σταθερά βήματα μακροχρόνιας σταθερότητας.

Θα εκπλαγείτε από τις ομοιότητες που έχουμε ως ελληνικός λαός με τον αντίστοιχο της Βραζιλίας, επίσης από την αμοιβαία αγάπη και τον θαυμασμό μεταξύ μας. Οπότε ως απάντηση στην ερώτησή σας μπορώ να συμπεριλάβω από τα προϊόντα και υπηρεσίες των τομέων που είναι σε ζήτηση, αρχίζοντας από τη ναυτιλία, τον τουρισμό και τις κατασκευές σε επίπεδο υποδομών μέχρι και τη μόδα, τη διατροφή και την πολιτισμική ψυχαγωγία στα ανεπτυγμένα αστικά κέντρα.

Η στάση μας θα μας κατατάξει είτε στην κατηγορία του εκλεκτού με πιστούς διασκέτες ή στην κατηγορία του «Ελληνικού Τρωικού Δώρου» όπως αναφέρονται οι Βραζιλιάνοι στους καιροσκόπους τους

οποίους απορρίπτουν.

► Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι για μία ελληνική επιχείρηση να εξάγει τα προϊόντα της στη Βραζιλία;

Μέχρι και σήμερα είναι πολύ δύσκολο, λαμβάνοντας υπόψη την απόσταση, τη γλώσσα, τις τραπεζικές και τελωνειακές διαδικασίες και κάθε τι που δεν γεφυρώθηκε ούτε σε επίπεδο κυβερνητικό λόγω ανυπαρξίας ενδιαφέροντος και κριτικής μάζας οικονομικών συναλλαγών ώστε οι δύο χώρες να συνεργαστούν πιο στενά.

Ο ρόλος του νεο-ιδρυθέντος Ελληνοβραζιλιανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου είναι να συνεργαστεί με τους Έλληνες επιχειρηματίες από το επιχειρησιακό επίπεδο, να καταγράψει τις προκλήσεις που αποτρέπουν τις επιτυχείς συναλλαγές, να τις επικοινωνήσει και να τις γεφυρώσει σε θεσμικό και κυβερνητικό επίπεδο στην Ελλάδα και τη Βραζιλία ώστε να συνεχιστεί στην υπογραφή διμερών συμφωνιών, όπως αποφυγή διπλής φορολόγησης, τελωνειακών τελών, την απλούστευση των διαδικασιών καθώς επίσης τραπεζοασφαλιστικών συμφωνιών με ομίλους ανταποκριτές των συναλλαγών, και πρωτοκόλλων συνεργασίας με άρθρα μεταφοράς τεχνολογίας, ανθρώπινων πόρων και ανάπτυξη δομών από τη μία χώρα στην άλλη και τρίτων χωρών στο πλαίσιο της πολυμερούς συνεργασίας.